1E BESTUURSRAPPORTAGE 2025

Inleiding

Voor u ligt de 1e Bestuursrapportage 2025. Hierin rapporteren wij voor het lopende begrotingsjaar 2025 op beleidsmatige en financiële afwijkingen en/of actualiteiten die aanleiding geven tot eventuele (bij)sturing. De door uw raad vastgestelde begroting, het coalitieakkoord en het bijbehorend addendum vormen hiervoor de basis. In het derde kwartaal van dit jaar maken wij opnieuw de balans op in de 2e Bestuursrapportage 2025. Deze rapportage volgt in november, samen met de behandeling van de begroting 2026.

In hoofdstuk 1 wordt ingegaan op de stand van zaken van de door uw raad vastgestelde speerpunten uit de programmabegroting. Het hoofdstuk is uitgewerkt per programmaniveau.

De vijf programmateksten komen uit de vastgestelde begroting en zijn dan ook een *vaststaand referentiekader*. Dit is ook het geval bij de inhoud van de eerste twee kolommen ‘Wat willen we bereiken’ en ‘Wat gaan we daarvoor doen en wanneer’.
We rapporteren uitsluitend op de thema’s waarop een afwijking of actualiteit aan de orde is. De afwijkingen ziet u vermeld staan in de derde kolom. Thema’s die volgens planning verlopen, worden niet vermeld.

In hoofdstuk 2 rapporteren we over de paragraaf projecten.

In hoofdstuk 3 zijn de financiële afwijkingen boven de € 50.000 beschreven en is er een toelichting gegeven op de afwijkingen. Afwijkingen die in dit hoofdstuk worden opgenomen kunnen ook betrekking hebben op niet door uw raad vastgestelde speerpunten.

Vervolgens komt in hoofdstuk 4 de financiële samenvatting aan bod.

We sluiten af met het weerstandsvermogen en risicomanagement in hoofdstuk 5.

Inhoudsopgave

1. Stand van zaken speerpunten 4
Programma 1: Duurzaamheid 4
Programma 2: Economie en Arbeidsmarkt 6
Programma 3: Wonen en Voorzieningen 8
Programma 4: Sociaal Domein 10
Programma 5: Bestuur en veiligheid 13
6: Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien 16

2. Projecten 17

3. Financiële afwijkingen 25

4. Financiële samenvatting 29

5. Weerstandsvermogen 30

1. Stand van zaken speerpunten

Elk programma heeft zijn eigen speerpunten en W-vragen, deze zijn onderdeel van de in november 2024 door uw raad vastgestelde begroting 2025-2028. Per programma worden hierna de speerpunten uitgelicht waar er sprake is van een afwijking of actualisering in relatie tot de W-vragen "Wat willen we bereiken" en "Wat gaan we daarvoor doen en wanneer". De afwijkingen en actualiseringen worden vervolgens in de laatste kolom toegelicht. Wanneer er geen afwijkingen op een speerpunt zijn, is het speerpunt niet opgenomen in deze rapportage en loopt de uitvoering van het speerpunt volgens planning.

Programma 1: Duurzaamheid

Inleiding, de opgave
Onder Duurzaamheid onderscheiden we drie pijlers: energie, klimaat en circulariteit.
De energietransitie, klimaatadaptatie opgave en de overgang naar een circulaire economie zijn de grote opgaven waar we voor staan om de gemeente duurzaam leefbaar te houden voor komende generaties. Het Rijksbeleid is hierin sterk bepalend waarbij het Nederlands Klimaatakkoord op gemeentelijk niveau is doorvertaald naar ons gemeentelijk beleidsplan Duurzaamheid Sluis.

Energietransitie
Uitvoering van de energietransitie moet plaatsvinden op een manier die past bij de financiële draagkracht van onze inwoners en bedrijven, en bij de schaal van het platteland. De gemeente is hierin realistisch en richt zich vooral op het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen in woningen. We zetten onder andere in op isoleren, elektrificatie en communicatie.

Klimaatadaptatie
Daarnaast geven we invulling aan de klimaatadaptatiestrategie. Klimaatverandering heeft direct invloed op de fysieke leefomgeving c.q. inrichting van de openbare ruimte. We kijken naar het landschap, de waterberging en de inrichting openbare ruimte. Om bebouwd gebied klimaatadaptief in te richten, streven we naar label B (voldoen aan label B op alle thema's (wateroverlast, droogte, hitte, overstromingen) betekent dat de openbare ruimte klimaatrobuust is ingericht). Indien niet haalbaar moet het label minimaal één niveau hoger liggen. In de voorbereiding van projecten houden we zoveel als mogelijk rekening met het opnemen van klimaatadaptieve maatregelen. Daar waar we te maken hebben met wijkgerichte aanpak voeren we een pilot uit, waarin we bekijken wat nodig is om de wijk te laten voldoen aan label B. Naast de noodzakelijke maatregelen krijgen we hiermee ook inzicht in de kosten per inrichting van het betreffende gebied. Verder willen we ook een kijk op de toename van de beheers- en onderhoudskosten per discipline.
Deze zijn gereed of worden gereed gemaakt om de gevolgen van hitte, droogte, overstromingen en wateroverlast te beperken. Hierbij maken we werk met werk: bij rioolwerkzaamheden waarbij we hemelwater afkoppelen, leggen we de straat klimaatadaptief terug. We maken gebruik van waterdoorlatende verharding, groene parkeervakken, brengen hoog-, midden- en laaggroen aan en leggen wadi's in het groen aan.

Circulariteit
Bij een circulaire economie staat, in tegenstelling tot een lineaire economie, het hergebruik van materialen en grondstoffen centraal om zo uiteindelijk onze CO2 uitstoot te verminderen. Via het grondstoffengebruik dragen we bij aan de klimaatopgave, de biodiversiteitsopgave, het creëren van een schoon milieu en een veilige en schone leefomgeving en het bijdragen aan de leveringszekerheid van grondstoffen. In een circulaire economie zijn vrijwel alleen herbruikbare primaire, secundaire en duurzame biogrondstoffen in omloop. Dit doen we als gemeente Sluis, maar ook zoveel mogelijk in

Zeeuws verband. Er wordt uitvoering gegeven aan het grondstoffenbeleid 2025-2029 dat in februari 2025 ter vaststelling voorgelegd wordt aan de gemeenteraad.
Naast hergebruik van materialen kijken we of we de vrijgekomen grond dermate kunnen bewerken dat deze is terug te plaatsen als grondverbetering en grondstabilisatie. Wat betreft hemelwater doen we onderzoek naar infiltratie van ingezameld water in de ondergrond of dieper gelegen zandpakketten.

Communicatie, participatie en educatie
We ondersteunen, adviseren, stimuleren en ontzorgen onze inwoners en ondernemers als het gaat om de energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit. Het is belangrijk dat we niet alleen doelen stellen. Maar ook duidelijk communiceren over de stappen die we nemen om onze doelen te bereiken. Ook hoe inwoners en bedrijven én wij als gemeente hieraan kunnen bijdragen.

De globale koers van te nemen plannen en maatregelen staat in het vast te stellen beleidsplan Duurzaamheid. In juni 2024 heeft de raad besloten het plan eerst ter inzage te leggen alvorens vast te stellen. Eind 2024 ligt het beleidsplan Duurzaamheid ter vaststelling voor aan de raad. Hierin komen de pijlers energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit aan de orde. De geschetste maatschappelijke opgave is daarbij leidend. In het vast te stellen beleidsplan spreken we niet alleen ambities uit, maar stippelen we een strategie uit om onze ambities waar te maken. Die strategie is leidend voor concrete acties en besluitvorming, in onderlinge samenhang gewogen en weggezet in tijd en middelen. Voorafgaand aan het opstellen van het beleidsplan Duurzaamheid vond een burgerberaad plaats.

Speerpunten

1. *Uitvoering van de Energietransitie, waaronder uitvoering Transitievisie Warmte*
   -> geen afwijkingen
2. *Uitvoering van Klimaatadaptatie*
   -> geen afwijkingen
3. *Uitvoering van Circulaire Economie*
   -> geen afwijkingen
4. *Uitvoering geven aan communicatie, participatie en educatie.*
   -> geen afwijkingen

Programma 2: Economie en Arbeidsmarkt

Inleiding, de opgave
We willen onze economische structuur verbreden. Daarnaast worden kansen gezien voor de food industrie. Wij vinden het belangrijk dat gemeente Sluis een aantrekkelijk ondernemersklimaat heeft.

Wat betreft de **arbeidsmarkt** richten we ons op het behouden, en meer nog op het realiseren van een toename, van het arbeidspotentieel. We willen onze jongeren behouden voor de regio. Dat betekent ook dat we het voor hoger opgeleide jongeren aantrekkelijk(er) willen maken om terug te keren. Een belangrijke (rand-)voorwaarde hierbij is de beschikbaarheid van voldoende, betaalbare woningen. De gemeente Sluis heeft op het gebied van de arbeidsmarkt een faciliterende rol. We zoeken hierbij dan ook nadrukkelijk de samenwerking in de regio, met andere overheden (waar het gaat om het wegnemen van wettelijke belemmeringen op de grensoverschrijdende arbeidsmarkt) en het bedrijfsleven.

Wij komen in 2025 met een beleidsplan Economie in de vorm van een **economische agenda**. Deze vertalen we in een uitvoeringsprogramma met speerpunten.

Speerpunten
1. *Versterken van de economische ontwikkeling door naast toerisme ook andere economische pijlers te versterken en zo de afhankelijkheid van één sector te verkleinen* -> afwijkingen (1.B. / 1.C.), zie toelichting
2. *Aanpakken van de tekorten op de arbeidsmarkt als gevolg van vergrijzing en ontgroening* -> afwijkingen (2.A.), zie toelichting
3. *Mobiele en digitale bereikbaarheid* -> geen afwijkingen

Toelichting op de afwijkingen		
Wat willen we bereiken:	**Wat gaan we daarvoor doen en wanneer:**	**Afwijkingen 1e Bestuursrapportage**
1. Economische ontwikkeling		
1.B. Geconcentreerde winkelgebieden die zich bevinden in centrumgebieden met een divers en aantrekkelijk aanbod dat aansluit op de vraag.	Voor de vier aangewezen kernwinkelgebieden geven we duidelijk aan waar het centrumgebied eindigt en de aanloopstraten beginnen. De mogelijkheid om winkels in aanloopstraten te vestigen, wordt in de nieuwe omgevingsplannen (bestemmingsplanmatig) onmogelijk gemaakt c.q. juridisch “weg” gesaneerd.	Voor concentratie van de detailhandel in het centrumgebied en het tegengaan van vestiging in de aanloopstraten zal beleid moeten worden vastgesteld. Dat beleid moet vervolgens planologisch worden vertaald waarbij nadeelcompensatie een aandachtspunt is.
1.C. Voldoende aanbod van grond op bedrijventerreinen. We kijken daarbij voornamelijk naar de meest kansrijke locaties.	Aangetroffen asbestvervuiling heeft gezorgd voor vertraging in het project uitbreiding De Vlaschaard in Eede. De planning is om in 2025 te beschikken over een onherroepelijk bestemmingsplan waarna gelijk kan worden overgegaan tot bouwrijp maken. De uitgifte van kavels is mede afhankelijk van de problematiek inzake de netcongestie en de vraag of elektriciteit kan worden geleverd.	Inmiddels kan dit plan niet meer worden uitgewerkt als bestemmingsplan en wordt het omgezet naar TAM/IMRO (Tijdelijke Alternatieve Maatregel). Het ontwerp moet dan voor 31 december a.s. ter inzage liggen. Het ontwerp wordt nu aangepast op de punten van landschappelijke inpassing en stikstofberekening.

	Met betrekking tot de particuliere bedrijventerreinen is bouwrijp maken en uitgifte kavels voorzien in 2025 voor de terreinen in Nieuwvliet en Smoutweg Sluis.	De planning is dus om het ontwerp ter inzage te leggen vóór eind 2025 zodat we in de loop van 2026 kunnen beschikken over een onherroepelijk TAM Omgevingsplan waarna het terrein bouwrijp kan worden gemaakt. Voor het bedrijventerrein Sluis wordt in 2025 gestart met het bouwrijp maken van het perceel. Het terrein in Nieuwvliet (2e fase) wordt verdeeld in 11 bouwkavels die momenteel te koop worden aangeboden.
2. Arbeidsmarkt		
2.A. Balans op de arbeidsmarkt met inzet op toename en behoud arbeidspotentieel.	We zetten in op een grensoverschrijdende arbeidsmarkt. We kijken daarbij naar arbeidsmigranten, expats en seizoenarbeiders. We doen dit o.a. via een financiële ondersteuning van het Expat Center, de financiering van het grensinformatiepunt en sectorbureau grensarbeid en onze deelname aan de Experimenteerregio Vlaams-Nederlandse arbeidsmobiliteit.	De naam Expat Center per 1 april 2025 gewijzigd is naar Zeeland International Center.

Programma 3: Wonen en Voorzieningen

Inleiding, de opgave
Vraagstukken rondom nieuwbouw, de verbetering van de bestaande woningvoorraad en (het behoud van) voorzieningen bekijken we in onderlinge samenhang. In 2023 is daarvoor het Beleidsplan Wonen vastgesteld.

Om een bijdrage te kunnen leveren aan de verdere economische ontwikkeling van de gemeente, de aantrekkelijkheid voor de arbeidsmarkt te verhogen en de leefbaarheid in onze gemeente verder te verbeteren, is het belangrijk dat de gemeente beschikt over voldoende **woningen**. Deze woningen dienen daarbij wel te voldoen aan de eisen van deze tijd: verduurzaamd en passend bij de veranderende bevolkingssamenstelling en bij de woonwensen van onze inwoners.

We streven daarbij tevens naar een prettige, groene en veilige woonomgeving, die klimaatbestendig is en voldoende voorzieningen biedt. Voor het behoud van **voorzieningen** in de verschillende kernen, is het noodzakelijk dat er voldoende gebruikers zijn, om de kwaliteit en betaalbaarheid te garanderen. Voor maatschappelijke voorzieningen geldt verder dat deze bij voorkeur ondersteund worden door het vrijwillige kader uit de verschillende dorpsgemeenschappen.

Ook de **bereikbaarheid** van deze voorzieningen is een aandachtspunt, mede vanwege de concentratie van voorzieningen, de vergrijzing van onze bevolking en een gewijzigd openbaar vervoersysteem.

Speerpunten
1. *Nieuwbouw voor permanente bewoning / Transformatie van de bestaande woningvoorraad* -> Afwijkingen (1.A. / 1.B. / 1.C.), zie toelichting 2. *Behouden van essentiële voorzieningen (zorg/onderwijs) in de gemeente* -> Afwijkingen (2.A.), zie toelichting 3. *Aandacht voor de bereikbaarheid van voorzieningen* -> Geen afwijkingen

Toelichting op de afwijkingen		
Wat willen we bereiken:	**Wat gaan we daarvoor doen en wanneer:**	**Afwijkingen 1e Bestuursrapportage**
1. Wonen		
1.A. Evenwichtige groei van de bevolking o.a. door nieuwbouw van woningen voor permanente bewoning die kwalitatief en kwantitatief aansluit op de behoefte, met aandacht voor flexibel en aanpasbaar bouwen, gericht op kansrijke groepen en passend bij de behoefte van de arbeidsmarkt.	Op 1 januari 2024 is het nieuwe woonbeleid in werking getreden. Om het meerjaren uitvoeringsprogramma (4 tot 10 jaar) stap voor stap uit te voeren, zijn de momenten van woningbouwaanvragen verdeeld over twee momenten per jaar. Op die manier worden woningen gefaseerd over tien jaar toegevoegd. Daarvoor ~~s~~turen we proactief op volkshuisvestelijke en ruimtelijke kaders.	Momenteel wordt een evaluatie van het woonbeleid uitgevoerd. Voor de SVN Starterslening heeft uw raad € 1,2 miljoen beschikbaar gesteld, met een spreiding van € 400.000 over de jaren 2025, 2026 en 2027. Door het succes van de regeling zal de 2e schijf versneld worden ingezet. Financieel was met het volledige bedrag aan rentelasten rekening gehouden.
1.B. Verbeteren van de kwaliteit en beschikbaarheid van de bestaande woningen.	De aanvraag van het Volkshuisvestingsfonds is gehonoreerd. De insteek is om in vier kernen de verouderde particulieren woningvoorraad te transformeren. We richten ons hierbij op het	Het voorstel om een pilot uit te voeren in samenwerking met projectmanagementbureau Marsaki is geaccordeerd door het college. De komende tijd wordt

	kwalitatief verbeteren van deze woningvoorraad. Hieronder wordt verduurzamen, renoveren en het levensbestendig maken verstaan. Er is een voorstel ingediend om te starten met een pilot samen met een externe partij. Met als doel om een werkwijze te ontwikkelen. Het is de bedoeling om begin 2025 hiermee te beginnen. Voor individuele woningeigenaren blijft de mogelijkheid bestaan om met de Stimuleringsregeling Duurzaam en Langer Thuis duurzaamheidsmaatregelen te treffen en/of levensloopmaatregelen. Daarnaast komen woningen met slechte energie labels in aanmerking voor de SPUK-regeling Lokale aanpak isolatie.	communicatie richting inwoners voorbereid. Het financiële aspect zal verder in het raadsvoorstel van de subsidieverordening van september 2025 worden opgenomen. Vervolgens kan de daadwerkelijke uitvoering van de renovatie en levensloopbestendige werkzaamheden vanaf 2026 plaatsvinden.
1.C. Beperken van de mogelijkheden om woningen die geschikt zijn voor permanente bewoningen als tweede woning te gebruiken en woningen die geschikt zijn voor permanente bewoning mogen max. 28 nachten per jaar worden verhuurd. Voorkomen dat nieuw te bouwen woningen die geschikt zijn voor permanente bewoning worden ingezet als tweede woning of om kortdurend toeristisch te verhuren.	Op 22 juni 2023 zijn het Beleidsplan Wonen 2023-2032 en de Huisvestingsverordening 2024 vastgesteld. De Huisvestingsverordening regelt het gebruik van woningen in de woonkernen als tweede woning. Toeristische verhuur in de woonkernen is toegestaan tot maximaal 28 nachten, mits de eigenaar/verhuurder een registratienummer heeft en de meldingsplicht naleeft.	Een rapportage over toeristische verhuur met een doorkijk in proces naar 2026 wordt voorbereid. In december ontvangt u deze.
2. Voorzieningen		
2.A. We streven naar samenhang van wonen en voorzieningen in de vijf dragende kernen. Essentiële voorzieningen, alsmede de kwaliteit hiervan, behouden door het aangaan van samenwerkingsverbanden dan wel anders te organiseren.	In 2025 vindt de uitvoering plaats van de Visie op wonen, zorg, welzijn en voorzieningen (besluitvorming voorzien in december 2024). Deze visie is een aanvulling op het beleidsplan Wonen en borduurt voort op de beleidslijnen van Toekomstige Zorg (West) Zeeuws-Vlaanderen, Krachtig Verbonden en Vitaal West Zeeuws-Vlaanderen. Ook via de Regiovisie Zeeuws-Vlaanderen, Regiodeals en Elke regio telt werken we aan het behoud van essentiële voorzieningen.	De besluitvorming over de Visie op wonen, zorg, welzijn en voorzieningen is behandeld in de raad van 22 mei 2025.

Programma 4: Sociaal Domein

Inleiding, de opgave
Sinds de decentralisaties van 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de ondersteuning en begeleiding van kwetsbare inwoners. De kern van het sociaal domein is de uitvoering van drie wetten: de Participatiewet, de Wet jeugdhulp en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. De uitvoering van deze wetten is echter nauw verbonden met de uitvoering van de Wet passend onderwijs, de Wet inburgering, de Wet schuldhulpverlening, de Wet publieke gezondheid, de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg en de aanpak Personen met verward gedrag. Al deze wetten zijn instrumenten om de ondersteuning van kwetsbare inwoners gestalte te geven. Als we spreken over het sociaal domein, dan bedoelen we dan ook het samenspel tussen alle sectoren die te maken hebben met de sociale kant van het gemeentelijke beleid: zorg, welzijn, onderwijs, gezondheidszorg, opvoeding, inburgering en sociale activering. Het gaat voor de individuele inwoner met zijn noden en behoeften om het samenspel van de gemeenschap en het zorgaanbod van professionals. Vandaar dat we ook inzetten op burgerparticipatie. We dragen bij aan het versterken van (dorps-) gemeenschappen. (Door sociale contacten, mantelzorg, burenbetrokkenheid en andere vormen van steun uit de gemeenschap heeft dat effect op de mate waarop mensen een beroep zullen doen op onze zorgsystemen.)

We streven bij de **dienstverlening aan onze inwoners** naar een ondersteunings- en hulpaanbod dat past bij wat mensen nodig hebben en dat effectief, dichtbij en betaalbaar is. Laagdrempelig en zonder wachtlijsten. Inwoners vragen daarbij om een integrale benadering van hun vraag en het zorg- en ondersteuningsaanbod. Niet alleen geredeneerd vanuit de wettelijke taak en het aanbod van de gemeente, maar vanuit de belevingswereld van inwoners. Inwoners hebben immers ook te maken met het aanbod vanuit zorgaanbieders, huisartsen, onderwijs, kinderopvang en de GGD. We werken daarom intensief samen (o.a. het programma Toekomstige Zorg Zeeuws-Vlaanderen en de Zeeuwse Zorgcoalitie). We kijken hierbij over de grenzen van de afzonderlijke wetten en financieringsstromen heen, maar met oog voor ieders rol, verantwoordelijkheid en mogelijkheden. Van monodisciplinair naar multidisciplinair. De cliënt staat daarbij centraal. Het doel is dat het aanbod complementair is en de aanpak afgestemd.

Naast het bieden van toegang tot zorg en ondersteuning gaan we ook (meer dan voorheen) inzetten op **preventie en ombuigen van zorg**. We doen dit vanuit het gedachtengoed van Positieve Gezondheid. Dit houdt in dat de gezondheid die mensen ervaren niet alleen wordt bepaald door de afwezigheid van ziekte, maar ook door de financiële, mentale en sociaal-maatschappelijke omstandigheden. Inzetten op preventie betekent ook dat de inzet en focus van de gemeente moet verschuiven van zorg naar welzijn (van individueel maatwerk naar collectieve indicatievrije activiteiten).

De toenemende zorgkloof – de vraag naar zorg neemt toe (o.a. door vergrijzing), terwijl het aanbod van zorg afneemt (met name door een tekort aan personeel) – vraagt verder dat we, naast preventie, ook gebruik moeten maken van onze ruimtelijke instrumenten om **wonen, zorg en voorzieningen** dichter bij elkaar te brengen en zo de reisbewegingen van ouderen en professionals te beperken en (sociale) ontmoetingen te stimuleren. En daarmee te werken aan gemeenschapsontwikkeling.

Speerpunten
1. *Meer preventie door ombuigen van zorg naar welzijn* -> Afwijkingen (1.A. / 1.D.), zie toelichting 2. *Integrale toegang en dienstverlening* -> Geen afwijkingen 3. *Clusteren van wonen, zorg en voorzieningen* -> Afwijkingen (3A.), zie toelichting 4. *Betere grip en sturing op uitgaven* -> Geen afwijkingen

Toelichting op de afwijkingen		
Wat willen we bereiken:	**Wat gaan we daarvoor doen en wanneer:**	**Afwijkingen 1e Bestuursrapportage**
1. Preventie en ombuigen van zorg		
1.A. De inzet en focus van de gemeente verschuift van zorg naar welzijn.	De inrichting van onze uitvoeringsorganisatie en ketenpartners krijgt steeds meer vorm. We starten met de Kerngezond methodiek. Door in te zetten op preventie voorkomen we een deel van de duurdere zorg. We kijken opnieuw naar de rol en verantwoordelijkheid van de gemeente. We kijken daarbij ook naar de inrichting van onze uitvoeringsorganisatie en naar mogelijke samenwerking in de keten en in de regio. In het tweede kwartaal van 2025 komen we met een geactualiseerde visie op de organisatie van zorg, ondersteuning en preventie aan inwoners in Sluis waaronder de uitvoering van het sociaal domein (Porthos). Bij het opstellen van die visie betrekken we ook de adviesraden en externe zorgpartners.	We zijn gestart met Kerngezond Sluis. De projecten richten zich op de samenwerking tussen Porthos en de eerstelijnszorg. De verschuiving van zorg en welzijn zal verder vorm krijgen in het nieuwe beleidsplan sociaal domein. U bent op 11 februari jl. geïnformeerd over het plan van aanpak om de uitvoeringsorganisatie te optimaliseren. De uitvoeringsorganisatie is volop in beweging. Er wordt hard gewerkt om de basis op orde te krijgen en de beschikbare systemen optimaal te benutten. Hierdoor kunnen we uitvoering gaan geven aan de op te stellen visie. Doel is om onze inwoners te ondersteunen om zo onafhankelijk als mogelijk deel te blijven nemen aan de maatschappij.
1.D. Via (een vorm van) gratis kinderopvang bijdragen aan verhoging van arbeidsmarktparticipatie, behoud van kinderen in het Nederlandse onderwijssysteem, het voorkomen van ontwikkelachterstanden bij jonge kinderen en het bevorderen van kansengelijkheid. Het beoogde lange termijneffect is minder	We investeren in een verdere verhoging van de kwaliteit van het educatieve aanbod van de kinderopvang. Zowel lokaal als Zeeuws-Vlaams werken we een plan uit om de succesvolle aanpak van de startgroepen te verduurzamen (voorschoolse opvang). De inclusieve gedachte wordt verder vormgegeven door het investeren in preventieve ondersteuning en interprofessionele samenwerking.	De Voorschool Sluis is begin dit jaar van start gegaan. Alle peuters van 2 tot 4 jaar krijgen 3 of 4 dagdelen gratis voorschoolse educatie.

schooluitval en lagere zorgkosten.		
3. Clusteren van wonen, zorg en voorzieningen		
3.A. Om de zorgkloof te overbruggen willen we wonen, zorg en voorzieningen ook fysiek dichter bij elkaar brengen. Dit moet leiden tot minder reisbewegingen van (schaarse) professionals en (minder mobiele) ouderen. En tot meer (sociale) ontmoetingen en sterkere informele netwerken.	In 2025 vindt de uitvoering plaats van de Visie op wonen, zorg, welzijn en voorzieningen (besluitvorming voorzien in december 2024). In regionaal verband wordt gewerkt aan een regionale uitvoeringsagenda voor ouderenhuisvesting en voor aandachtgroepen. Zowel de capaciteit en spreiding, als de kwaliteitseisen en het voorzieningenniveau voor zorgwijken (zoals vastgelegd in de woonzorgvisie) zijn hiervoor leidend.	De besluitvorming over de Visie op wonen, zorg, welzijn en voorzieningen is doorgeschoven en behandeld in de raad van 22 mei 2025.

Programma 5: Bestuur en veiligheid

Inleiding, de opgave
De gemeente is voor velen de eerste overheid. We zijn letterlijk dichtbij, als het bijvoorbeeld de fysieke leefomgeving betreft of tastbare producten zoals een paspoort. Daarnaast nemen we veel besluiten die inwoners en ondernemers aangaan. In de uitvoering van al onze dienstverlenende taken willen wij klantgericht en betrouwbaar zijn.

Wij staan voor een veilige leefomgeving. Als gemeente vervullen we de regierol om, samen met onze veiligheidspartners en de burgers, te komen tot integraal beleid (en uitvoering daarvan) om dit doel te realiseren. We zoeken actief samenwerking op met partners die ons kunnen helpen bij het bereiken van onze ambities. De Zeeuwse norm weerbare overheid is hiervan een voorbeeld.

Speerpunten
1. *Een veilige omgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers* -> Geen afwijkingen 2. *Een weerbare en integere overheid (bestuurlijk en ambtelijk) / De klantvraag staat voorop bij de verdere ontwikkeling van ons dienstverleningsconcept* -> Afwijkingen (2.A. / 2.B.), zie toelichting 3. *Goede bereikbaarheid van de gemeente, zowel fysiek als digitaal* -> Geen afwijkingen 4. *Informeren en betrekken van inwoners, ondernemers en bezoekers. Een sterke (bestuurlijke) samenwerking in de regio* -> Afwijkingen (4.A.), zie toelichting 5. *Burgerparticipatie* -> Afwijkingen (5.A.), zie toelichting

Toelichting op de afwijkingen		
Wat willen we bereiken:	**Wat gaan we daarvoor doen en wanneer:**	**Afwijkingen 1e Bestuursapportage**
2. Dienstverlening		
2.A. Goede bereikbaarheid, zowel fysiek als digitaal, in alle dienstverlenende processen. 2.B. De klantvraag staat voorop bij de verdere ontwikkeling van ons dienstverleningsconcept.	In 2024 startten we de voorbereiding van de aanbesteding voor de aanschaf van een klantcontactsysteem (inclusief kennisbank). De implementatie en uitrol van dit systeem zal in 2025 en 2026 plaatsvinden. Een kennisbank helpt ons om inkomende klantvragen op een uniforme wijze vlot te beantwoorden. Met een klantcontactsysteem kunnen we onze contactmomenten met klanten beter beheren en verder professionaliseren. In 2024 is een onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van onze telefonische dienstverlening. Hieruit is een verbeterplan opgesteld dat in 2025 uitgerold wordt in de organisatie. We gaan van goed naar beter.	Door in gebruik name van nieuwe applicaties zijn we beter in staat onze dienstverlening te monitoren en op basis van de output te verbeteren. We blijven de klanttevredenheid meten en breiden onze e-diensten verder uit, zodat onze inwoners de keuze kunnen maken om zaken, waar wettelijk mogelijk, vanuit huis te kunnen regelen.

	We onderzoeken op welke onderdelen we het meten van onze klanttevredenheid verder kunnen uitbreiden. In 2025 breiden we het aantal e-diensten op onze website verder uit. De paspoortpiek (2024-2029) zorgt ook in 2025 voor grote drukte aan onze balies. Zowel voor eigen inwoners als voor Nederlanders die in het buitenland woonachtig zijn. Samen met onze buurgemeenten Terneuzen en Hulst hebben we in 2024 een Zeeuws-Vlaamse Visie op Dienstverlening ontworpen en vastgesteld. In 2025 geven we invulling aan deze visie door het vaststellen en implementeren van gemeente specifieke servicenormen. Hierdoor wordt voor inwoners, bedrijven en bezoekers van onze gemeente duidelijker wat ze van onze dienstverlening kunnen verwachten.	
4. Bestuurlijke samenwerking		
4.A. Het realiseren van de doelen op onze strategische agenda ten aanzien van wonen, voorzieningen en mobiliteit; economie en arbeidsmarkt; en energie, klimaat en duurzaamheid.	We zetten ook in 2025 in op actieve samenwerking met partners, om onze strategische doelen te bereiken. Naast andere overheden zijn dit het bedrijfsleven, werkgevers- en werknemersorganisaties, professionele instellingen en maatschappelijke organisaties. We streven daarbij naar krachtenbundeling op het vlak van kennis en kunde, efficiëntie, effectiviteit, kwaliteit en financiën. Dit gebeurt onder andere via de Regiovisie Zeeuws-Vlaanderen, het rapport ‘Elke regio telt!’ en de kansenagenda die daaruit voortvloeit. We zijn tevens actief partner in onder andere OnbegrensdZeeuwsVlaanderen, Toekomstige Zorg Zeeuws-Vlaanderen, het OZO, het GOS, Euregio Scheldemond, P10 en de stedenband Amsterdam-Heerlen-Eemsdelta. Via onze betrokkenheid in VNG-klankbordgroepen blijven we dicht bij	Op 6 februari 2025 hebben we bericht ontvangen van het Rijk dat het voorstel ‘Mensen, Ruimte en Vitaliteit Zeeuws-Vlaanderen en Zeeland’ is geselecteerd voor een Regio Deal, 6e tranche. Samen met het Rijk zijn we aan de slag om dit voorstel uit te werken. Daarmee geven we de regio een impuls en dragen we bij aan het versterken van de brede welvaart. Voor ons voorstel is een Rijksbijdrage gereserveerd van 13 miljoen. In de regionale raadsbijeenkomst op 27 mei bent u bijgepraat over deze deal en de overige regionale samenwerking (Karavaan, Regiovisie en Nationaal Programma Vitale Regio's).

	landelijke ontwikkelingen die voor onze ambities van belang zijn. We zoeken daarnaast de kansen op van de Regiodeals.	
5. *Burgerparticipatie*		
5.A. Belangenorganisaties, inwoners en andere betrokkenen hebben in ruime mate inspraak in onze beleidsvoornemens. De band met dorps- en stadsraden wordt aangehaald, zij zijn een belangrijke gesprekspartner.	Burgerparticipatie is een groot goed. Eerder heeft het burgerberaad 'Hoe wordt Sluis duurzaam' plaatsgevonden. Het resultaat, 48 beslispunten, worden meegenomen in het beleid. Een klein aantal zijn of worden onderbouwd afgewezen. Het communityplatform 'Samen Sluis' krijgt steeds meer vorm. Naast een tweetal professionele buurtverbinders zijn er een 5-tal vrijwilligers aan het werk. Door online contact te leggen zorgen we voor offline contact. We werken aan ontmoeting en verbinding. Het bestuurlijk en ambtelijk apparaat wil burgerinitiatieven omarmen. Een burgerinitiatief is een initiatief waarin de inwoner zelf werkt aan de versterking van de leefbaarheid in zijn of haar kern. De gemeente faciliteert om de inwoner zelf eigenaar te laten worden van leefbaarheidsinitiatieven in hun kern. Die facilitering kan bijvoorbeeld door de inzet van een beperkt aantal ambtelijke uren om mensen de weg te wijzen en te helpen hun ideeën tot uitvoering te brengen. Natuurlijk behoort een financiële bijdrage tot de mogelijkheden, maar dan alleen ter ondersteuning, nooit tot volledige financiering. De inwoner zelf is aan zet!	In 2025 bereiden we de uitwerking van de Participatieverordening voor, inclusief een actualisatie van het Participatiebeleid.

6: Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien

De gemeentelijke uitgaven worden gedekt uit verschillende inkomstenbronnen. Deze zijn te splitsen in specifieke en algemene inkomstenbronnen. De specifieke zijn direct te relateren aan de uitgaven van de programma's en zijn dan ook hierbinnen verantwoord. De inkomstenbronnen en uitgaven die niet direct te relateren zijn aan de programma's (algemene uitkering, lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is, deelnemingen enzovoorts) zijn in dit hoofdstuk opgenomen.
Een onderdeel van het programmaplan bestaat uit een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, een overzicht van de kosten van de overhead, het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting en het bedrag voor onvoorzien.

2. Projecten

Sinds de begroting 2023 werken we met een paragraaf Grote Projecten. Op basis daarvan rapporteren we in deze Bestuursrapportage op de voortgang. Dit naast de andere informatiemomenten zoals raadsbijeenkomsten, raadsvoorstellen en de actualiteitenlijsten.

Naast de grote projecten lopen er reguliere projecten. Deze liggen dicht bij de reguliere bedrijfsvoering en dienstverlening, en krijgen besluitvorming door het college of het management. Een van deze reguliere projecten is het inrichten van Portfoliomanagement. Dit is een systematiek die ons sturing en beheersing biedt op het totaal aan projecten. Een eerste stap was het vaststellen van een Visiedocument waarin rollen, taken en verantwoordelijkheden nader zijn beschreven. Dat is gebeurd. Op basis daarvan is een nieuwe indeling gemaakt voor de projecten. Waar er nu 2 categorieën zijn (groot en regulier) gaan we toe naar 3: bestuurlijk majeur, organisatie majeur en regulier. Behalve de naamgeving, verandert er voor uw raad feitelijk niets. In deze bestuursrapportage blijven wij u rapporteren op de voortgang, en op eventuele afwijkingen.

Bij de 2e Berap zullen wij volgens de nieuwe indeling rapporteren, met een was-wordt lijst. De begroting 2026 stellen wij volgens de nieuwe indeling op.
In de visie zijn ook definities van een project en een programma opgenomen. In de paragraaf Projecten zullen we inzichtelijk maken of het om een project of een programma gaat. En zullen we ook duidelijk aangeven welke projecten onder welk programma vallen.

Over Bestuurlijk majeure projecten rapporteren we altijd naar de gemeenteraad. Bij Organisatie majeure projecten rapporteren we alleen bij afwijkingen.

Majeure projecten

Naam project	Toelichting	Afwijking 1e Bestuursrapportage
1. Havengebied Breskens	Begin 2015 is een intentieovereenkomst ondertekend voor de ontwikkeling van het havengebied tussen gemeente Sluis, provincie Zeeland en projectontwikkelaars Haven Breskens Vastgoed BV, beheermaatschappij Verstraeten BV, Aannemersbedrijf van der Poel BV en de Jachthaven Breskens BV. Dit moment is gemarkeerd als de officiële start van het project. Dit project bevindt zich nog in de uitvoeringsfase.	U bent hierover bijgepraat in de raadsbijeenkomst van 18 maart. Op 17 april werd de eerste paal geslagen van het nieuw te bouwen viscentrum.
2. Masterplan Nieuwvliet	Op 28 mei 2020 stelde de gemeenteraad het Masterplan Nieuwvliet-Bad vast bestaande uit 18 projecten. Het voornaamste doel is om Nieuwvliet-Bad toekomstbestendig te maken waardoor het (be)leefbaarder,	De eerste vijf deelprojecten zijn inmiddels uitgevoerd. Het proces voor de realisatie van de Duinboulevard is toegelicht aan de gemeenteraad. Afhankelijk van de te maken keuzes zal dit

Naam project	Toelichting	Afwijking 1e Bestuursrapportage
	veiliger en toegankelijker wordt voor zowel inwoners als toeristen. In het najaar van 2022 is de uitvoering van de eerste 5 projecten gestart. Deze uitvoering loopt gefaseerd door in latere jaren.	project komend jaren verder worden opgepakt.
3. Cadzand-Bad	Met de vaststelling van het Ontwikkelingsplan Cadzand-Bad Natuurlijk Stijlvol (2006), Bijlage 10 Ruimtelijke visie en beeldkwaliteit (2010) en de Schilvisie Cadzand-Bad (2011) door de gemeenteraad zijn de kaders vastgelegd voor de ontwikkeling van Cadzand-Bad. Sindsdien wordt er uitvoering gegeven aan deze ambities, om Cadzand-Bad om te vormen tot een stijlvolle badplaats. Vanwege de snelle ontwikkeling van Cadzand-Bad tot een natuurlijk stijlvolle badplaats ontstaat er steeds meer druk op de achter de Boulevard De Wielingen gelegen gebieden in Cadzand-Bad. Dit geldt tevens voor enkele gebieden net buiten de kern. De komende twee jaren (2025 en 2026) gaan wij aan de slag met het opstellen van duidelijke visies en kaders voor de verdere ontwikkeling van de badplaats voor de komende tien tot vijftien jaar (tot 2035-2040) en het scheppen van de randvoorwaarden voor de verdere ontwikkeling van de identiteit van Cadzand-Bad. Door het ontwikkelen en vaststellen van beleidskaders en ontwikkelmogelijkheden voor de gebieden in de kern Cadzand-Bad, waarvoor op dit moment (nog) geen (nieuw) beleid is vastgesteld. En daarnaast het	Er is inmiddels gestart met het proces voor het opstellen van de visies en kaders voor de verdere ontwikkeling van de badplaats voor de komende tien tot vijftien jaar (tot 2035-2040) en het scheppen van de randvoorwaarden voor de verdere ontwikkeling van de identiteit van Cadzand-Bad. Naar verwachting wordt dit proces in 2026 afgerond.

Naam project	Toelichting	Afwijking 1e Bestuursrapportage
	evalueren en indien wenselijk herijken van de huidige beleidskaders, zoals De Schilvisie Cadzand-Bad en Bijlage 10.	
4. Vitaal West Zeeuws Vlaanderen	Op 4 juli heeft de raad een besluit genomen over de locatiekeuze van het gemeentehuis. Het ruimtelijk kader is vrijgegeven voor inspraak en zal in december 2024 voorgelegd worden ter besluitvorming, waarna in 2025 verder wordt gewerkt aan de voorbereidingen van de realisatie. In de tussentijd wordt in 2025 overgegaan naar tijdelijke huisvesting. Voor IJzendijke zal eind 2024 een definitieve keuze gemaakt worden voor de locatie van het MFC. In 2025 zullen de nodige voorbereidingen/procedures worden opgestart om het MFC te realiseren.	In april en juni bent u bijgepraat over de ontwikkelingen en tijdslijnen m.b.t. Vitaal Oostburg. In de raadscyclus van juni-juli en september ontvangt u hierover voorstellen. Voor het MFC IJzendijke lopen de onderzoeken en ontvangt u eind 2025 een raadsvoorstel.
5. Rechtmatigheids-verantwoording	De rechtmatigheidsverantwoording is voor het eerst opgesteld over het verslagjaar 2023. De verwachting is dat de regelgeving zal worden aangepast, verscherpt hetgeen mogelijk consequenties kan hebben voor dit project. Daarnaast worden in 2025 verdere stappen gezet om meer “In Control” te komen en te blijven; onder meer door de invoering van een nieuwe budgethoudersregeling en het uitwerken van een Fiscaal Statuut.	Het project Rechtmatigheidsverantwoording is in het tweede kwartaal van 2025 afgerond. De afgelopen periode is, samen met uw auditcommissie/raad, het fundament gelegd om de rechtmatigheidsverantwoording op te kunnen stellen. Daarnaast is ook een nieuwe budgethoudersregeling in werking getreden per 1 januari 2025. Hiermee is het belangrijkste deel van het project afgerond. Tot slot is voor fiscaal in control een fiscaal statuut vastgesteld waarin ondermeer de fiscale strategie is opgenomen. En zijn fiscale key risks in beeld gebracht. Het statuut is per 1 mei van toepassing. De uitvoering vindt vanuit de lijn plaats.
6. (Burger) Participatie	Het bestuurlijk en ambtelijk apparaat wil burgerinitiatieven	In 2025 bereiden we de uitwerking van de

Naam project	Toelichting	Afwijking 1e Bestuursrapportage
	omarmen. Een burgerinitiatief is een initiatief waarin de inwoner zelf werkt aan de versterking van de leefbaarheid in zijn of haar kern. De gemeente faciliteert om de inwoner zelf eigenaar te laten worden van leefbaarheidsinitiatieven in hun kern. Die facilitering kan bijvoorbeeld door de inzet van een beperkt aantal ambtelijke uren om mensen de weg te wijzen en te helpen hun ideeën tot uitvoering te brengen. Natuurlijk behoort een financiële bijdrage tot de mogelijkheden, maar dan alleen ter ondersteuning, nooit tot volledige financiering. De inwoner zelf is aan zet! De kaders waarbinnen één en ander kan plaatsvinden worden 1e helft 2025 aan uw raad voorgelegd.	Participatieverordening voor, inclusief een actualisatie van het Participatiebeleid.
7. Duurzaamheid	Eind 2024 wordt het integrale beleidsplan Duurzaamheid vastgesteld. In 2025 wordt het beleidsplan verder uitgewerkt via het meerjarige uitvoeringsprogramma. In 2025 worden nadere voorstellen voorgelegd over hoe subsidies en regelingen kunnen worden ingezet om doelen te realiseren.	Geen wijzigingen, project loopt volgens planning.
8. Mobiliteit	De ambitie vanuit de Regionale Mobiliteitsstrategie, die Zeeuws breed is opgezet, is vanuit een nieuwe insteek de stap maken naar een slim en duurzaam openbaar vervoerssysteem. Hierbij wordt het aanbod afgestemd op de vraag naar mobiliteit (van aanbod gestuurd naar vraag-gestuurd). Dit gebeurt door in te zetten op een samenspel van innovatieve technologische systemen en klassieke vervoersvormen (bus, trein, ferry). De reiziger komt daarbij centraal te staan door het	In 2025 implementeren we de pijlers verkeersveiligheid, parkeren en duurzame mobiliteit om zo te komen tot een gemeentelijk mobiliteitsplan met als doel de kwaliteit van leven voor de inwoners van Sluis te verbeteren en tegelijkertijd bij te dragen aan een duurzamer mobiliteitssysteem.

Naam project	Toelichting	Afwijking 1e Bestuursrapportage
	perspectief van de reiziger als uitgangspunt te nemen en niet het denken vanuit verschillende overheden in losse systemen. De reiziger moet via Mobility as a Service-apps en (telefonisch) via de mobiliteitscentrale makkelijker vervoerwijzen kunnen combineren en daardoor ook meer keuze krijgen in de 'van deur tot deur' vervoersmogelijkheden, het zogeheten fijnmazig netwerk.	

Reguliere projecten

Naam project	Toelichting	Afwijking 1e Bestuursrapportage
1. Vluchtelingen Oekraïne en asielopvang	In 2025 vraagt de opvang nog steeds grote aandacht. Het gaat om asielzoekers, Oekraïense ontheemden en statushouders. Onze opgaaf vloeit voort uit landelijke wetgeving en de provinciale afspraken. Voor ieder van de drie doelgroepen zetten wij in op gepaste, humane vormen van huisvesting. Dit kan van tijdelijke aard zijn, of voor langere duur.	De druk op (asiel) opvang in Nederland blijft onverminderd hoog. Tegelijkertijd zorgen aangekondigde nieuwe wetgeving voor onzekerheden voor gemeenten. Op het gebied van de huisvesting van statushouders dienen we de oplopende achterstand in te lopen in 2025. Daarnaast is 2025 ook het jaar waarin gemeenten dienen te voldoen aan de afspraken voortvloeiend uit de Spreidingswet. Dat betekent dat onze gemeente ruimte moet vinden om 130 mensen op te vangen op tijdelijke basis. De landelijke bijdrage voor de opvang van Oekraïense ontheemden is dit jaar wederom verlaagd. Gemeenten ontvangen per 1 januari 2025 per persoon per dag € 44,00. Omdat de verschrikkelijke oorlog in Oekraïne nog altijd voortduurt zetten we als gemeente verder in op de zoektocht naar huisvesting voor deze groep.

Naam project	Toelichting	Afwijking 1e Bestuursrapportage
6.Ontwikkeling dienstverlening	In het coalitieakkoord is het belang onderschreven van een kwalitatief goede dienstverlening. We gaan door met het continu optimaliseren en digitaliseren van onze dienstverlenende processen. Dit doen we door onder andere het creëren van een integraal klantbeeld, de verdere bundeling van onze klantkanalen en het werken met een klantcontact en kennissysteem. Daarnaast bouwen we het aantal e-diensten op onze website uit.	Project is afgerond en wordt in de lijn opgenomen. Verder wordt verwezen naar programma 5, speerpunten 2.A. en 2.B.
8.Digitalisering vergunningen/APV	Vanaf 1 januari 2024 werkt het team Vergunningen, Handhaving Planologie nagenoeg digitaal. Op dit moment wordt geëvalueerd en worden verbeterpunten aangebracht. Dit betekent onder andere dat: • op uniforme wijze wordt gewerkt; • procesoptimalisatie en eenduidige afhandeling; • handtekeningen digitaal worden afgehandeld; • bouwtekeningen digitaal worden uitgelezen en er geen plotter meer nodig is.	Project is afgerond en wordt in de lijn opgenomen.
13.Vernieuwing gemeentelijke website*	De huidige website van de gemeente Sluis is aan vernieuwing toe want deze voldoet niet meer volledig aan de eisen van de moderne tijd. De website kan uitgebreid worden met functionaliteiten de gebruiksvriendelijkheid zou bevorderen (zowel intern als extern). Daarnaast zijn we juridisch gehouden aan opnieuw aan te besteden omdat het contract afloopt. Verder levert vernieuwing van de website ook een kans voor de noodzakelijke verandering om onze (online) dienstverlening te verbeteren in lijn met de nieuwe dienstverleningsvisie, schrijfstijl klantgerichter, meer werken met Q&A en we voldoen dan aan de nieuwe wet WMEBV.	Het project loopt conform planning en zal eind 2025 worden opgeleverd.

Naam project	Toelichting	Afwijking 1e Bestuursrapportage
	Het project "Vernieuwing gemeentelijke website" heeft als doel om de huidige website te vervangen door een nieuwe en moderne website die: • Gebruiksvriendelijker is: intuïtiever en makkelijker te navigeren, zodat inwoners en bedrijven snel de informatie vinden die ze nodig hebben. • Toegankelijker is voor mensen met een beperking, in overeenstemming met de WCAG 2.2 richtlijnen. • Meer functionaliteiten heeft, zoals een gekoppeld klantportaal • Responsive is, zodat de website goed te gebruiken is op alle apparaten, zoals computers, tablets en smartphones. • In lijn is met de huisstijl van de gemeente Sluis. • Gebruik maakt van het common ground principe.	
14.Moderniseren Intranet*	Het huidige intranet wordt geleverd door dezelfde aanbieder als de website en dit contract loopt af en zal er opnieuw moeten worden aanbesteed. Aangezien er binnen de huidige systemen de mogelijkheid is om een intranet aan te bieden, zal er niet aanbesteed worden maar zal er een nieuw intranet op Office365 worden gebouwd. De insteek is te focussen op één platform waar álle communicatie en informatie (kennisbank, handleidingen) centraal een eenduidig wordt ontsloten. Meer gebruiksgemak, efficiency en hogere service intern en hoge betrokkenheid door meer interactiemogelijkheden. Het project "Intranet moderniseren via SharePoint" heeft als doel het huidige intranet te vervangen door een modern intranetplatform in	Het project loopt conform planning en zal na de zomer in 2025 worden opgeleverd.

Naam project	Toelichting	Afwijking 1e Bestuursrapportage
	SharePoint. Het nieuwe intranet moet: • Realiseren van effectieve en efficiënte interne informatiestromen/-huishouding: Eén duidelijk en gebruiksvriendelijk/intuïtief portaal/landingspagina voor álle collega's, digitaal ontsluiten van digitale informatie en het vergroten van de sociale digitale betrokkenheid en tevredenheid. • Aanbieden van sociale interactie door stimuleren van interactie (liken/reageren/proactief benaderen): Pro-activiteit stimuleren in communicatie verantwoordelijkheid in communicatie vergroten • Borgen van actualiteit van documenten/processen/nieuwsberichten: Meer eigenaarschap én beheer bij de vakinhoudelijke ambtenaar kunnen neerleggen • Aanbesteding nieuwe website te vereenvoudigen en goedkoper te maken: Het huidige Postbus27 loskoppelen van de website gemeentesluis.nl en daarmee van huidige aanbieder Visma RoxxIt	

* Majeure projecten

3. Financiële afwijkingen

In deze paragraaf wordt conform de rapportagegrens van de financiële verordening ingegaan op de financiële afwijkingen groter dan € 50.000. Daarnaast wordt er in alle gevallen een toelichting gegeven op bijstellingen van investeringskredieten, mutaties van de reserves en de inzet van de stelposten. De stelposten zijn de budgetten die vrijgemaakt zijn bij de begroting 2025 voor diverse beleidsterreinen.

Financiële afwijkingen groter dan € 50.000

Leges Burgerzaken
De verwachting is dat de baten leges burgerzaken in 2025 tot en met 2028 hoger zullen zijn dan begroot. Oorzaak hiervan is gelegen in de paspoortpiek. Voor eigen bewoners kan redelijk ingeschat worden welk aantal vervangen moet worden. Voor bewoners in het buitenland is dit moeilijker in te schatten. De baten leges burgerzaken zijn voor deze jaren bijgeraamd tot € 1.000.000, hetgeen leidt tot de volgende extra opbrengsten:
2025: € 146.000
2026: € 118.000
2027 en 2028: € 59.000

Vitaal Oostburg
Middels de slotwijziging 2024 is een bedrag van € 1,2 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve. Dit bedrag is toegevoegd voor de aankoop van een woning in IJzendijke als mogelijke locatie voor het nieuwe MFC en voor de aankoop van het Vema winkelpand in Oostburg in het kader van Vitaal Oostburg. De woning in IJzendijke is inmiddels aan de gemeente overgedragen. De overdracht van het Vema winkelpand vindt uiterlijk 31-12-2025 plaats. De aankoopsom bedraagt € 612.500 kosten koper. Daarnaast heeft u in de raadsvergadering van 22 mei besloten in te stemmen met de aankoop van de locatie AVV (Hema).

Wet maatschappelijke ondersteuning
De kostprijzen voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) worden jaarlijks geïndexeerd op grond van de OVA-index. Deze indexering was de afgelopen jaren hoger dan de indexatie vanuit de Meicirculaires en zijn dan ook bijgesteld in verschillende bestuursrapportages. De verwachting is dat ook voor de komende jaren de OVA-indexatie hoger zal liggen dan de indexatie vanuit de Meicirculaire. Daarnaast loopt er een traject om de huidige Wmo contracten te updaten. Onderdeel hiervan is een kostprijsonderzoek. Dit zal naar alle waarschijnlijkheid tot hogere prijzen leiden. Beide ontwikkelingen zullen bijstellingen van de Wmo-budgetten vragen.

In de Septembercirculaire 2024 zijn via een taakmutatie extra middelen beschikbaar gesteld voor de kostenontwikkelingen binnen de Wmo vanwege de vergrijzing en demografie in onze gemeente. Deze middelen zullen worden voor de jaren 2026 tot en met 2029 worden toegevoegd aan de budgetten voor de Wmo waarmee bovenstaande ontwikkelingen kunnen worden opgevangen. Dit betreft voor 2026 € 132.000, oplopend tot € 546.000 in 2029.

RUD Zeeland
In de raad van 6 februari is de zienswijze voor de 1e begrotingswijziging 2025 van de RUD Zeeland behandeld. Samengevat bevat deze wijziging:
- het structureel aanpassen van de begroting 2025 (alle jaarschijven) op basis van de besluitvorming van het algemeen bestuur op 9 september 2024 met betrekking tot de 3e begrotingswijziging 2024 plan van aanpak Robuuste RUD en
- de gevolgen van de nieuw afgesloten cao 2024/2025.

Voor Sluis gaat het om een structureel aanvullende deelnemersbijdrage van € 219.000.

Bij de verwerking van de Kadernota 2025 in de begroting 2025 is onze gemeentelijke bijdrage aan de RUD niet juist opgenomen. De bijdrage is voor 2025 € 66.000 te laag geraamd, oplopend tot € 119.000 in 2028.

GGD Zeeland
De GGD heeft na het vaststellen van de begroting 2025 geconstateerd dat er een foutieve verdeling is gehanteerd voor de onderdelen Consultatiebureaus en Nu niet zwanger. Voor de gemeente Sluis levert dat een lagere bijdrage op van € 73.000.

ZEH Dividend
Op 11 juni is in het AVA van ZEH het dividendbesluit vastgesteld. De uitkering in 2025 bedraagt € 135 miljoen. Op basis van ons aandeel (3,253%) betekent dit een dividend van € 4.391.000. In onze begroting is al een bedrag van € 1.626.000 als structureel dekkingsmiddel opgenomen, waardoor er in 2025 een voordeel ontstaat van € 2.765.000.

Jeugdzorg
De Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland (IJZ) komt 4 keer per jaar met een geactualiseerde prognose voor de jeugdzorgkosten. De prognose van maart 2025 komt € 1.026.000 lager uit dan onze raming. Dit is in lijn met de werkelijke jeugdzorglasten 2024. We zijn er in geslaagd om op korte termijn een aanzienlijke besparing te realiseren ten opzichte van de ramingen die we vorig jaar hebben opgenomen in de 1e bestuursrapportage 2024 en de Kadernota 2025. Dit is mede het gevolg van het zelf uitvoeren van casusregie, het aanpassen van de werkprocessen en het kostenbewustzijn vergroten bij de medewerkers. En bij het vaststellen van de begroting 2025 hebben we rekening gehouden met de hogere index vanuit de CAO Jeugdzorg. Hoewel passende hulp voor de jeugdige het uitgangspunt is en blijft.

Voor 2025 is een bezuinigingsopdracht van uit de Hervormingsagenda Jeugd opgenomen van € 750.000. Deze is voor 2025 financieel ingevuld. Daarnaast is onlangs de pilot gestart met als doel: kostenbeheersing, uitvoering geven aan de beheersmaatregelen van de Hervormingsagenda en krijgen van financiële inzichten. De kosten van de pilot (ca. € 250.000) worden gedekt uit het overgehevelde bedrag van € 350.000 (voordeel jeugdzorgkosten 2024, zie slotwijziging 2024).

Echter, omdat de jeugdzorg een open-einde regeling is, biedt een prognose in maart nog onvoldoende houvast om de volledige € 1.026.000 af te ramen. We stellen voor om de raming te verlagen met € 750.000, zodat hiermee de bezuinigingsopdracht is ingevuld. Bij de 2e bestuursrapportage 2025 zal er een beter beeld zijn, waarbij we ook de eerste resultaten van de pilot in terug hopen te zien.

Dit positieve tussenresultaat is helaas geen structureel voordeel in onze begroting. De verwachte effecten van de aanbesteding Jeugdzorg zullen vanaf 2026 voor aanzienlijke kostenstijgingen zorgen (zie hiervoor verder de Kadernota 2026).

Stelposten
In de begroting 2025 is een lijst met stelposten opgenomen. Richting de begroting 2026 en de 2e bestuursrapportage 2025 zullen deze nader worden onderzocht en voorstellen gedaan voor nadere invulling op vrijval per stelpost. Vooruitlopend hierop kan de stelpost van Indexeringen van € 835.000 vrijvallen. Deze was oorspronkelijk bij de meicirculaire 2022 in het leven geroepen om de toen buitensporige inflatie-effecten te kunnen opvangen. Inmiddels is deze situatie genormaliseerd. Voor 2026 was hiervoor nog € 636.000 beschikbaar en de jaren daarna ca. € 100.000.
Daarnaast resteert er nog een stelpost vanuit de taakstelling Sociaal Domein van een aantal jaren geleden. Deze is structureel oplopend € 176.000 en kan vervallen, mede vanuit het oogpunt dat de gestegen kosten van de diverse regelingen binnen de Wmo, jeugdzorg en participatie jarenlang ten laste van het begrotingssaldo zijn gekomen.

Groenvoorzieningen
Met Dethon is de DVO Groen afgesloten. De totale contractwaarde bedraagt € 2.153.000, verdeeld over groenonderhoud voor groenvoorzieningen, begraafplaatsen en stranden. Ten opzichte van de beschikbare budgetten voor groenonderhoud komen we structureel € 428.000 tekort. Dekking hiervoor kan deels worden gevonden in herstructurering van de buitendienst. De groenploeg is opgeheven en omgezet naar een wegenploeg. Daarmee kan er worden bespaard op de budgetten van het beheerplan wegen (minder uitbesteding). Dit levert een voordeel op van € 165.000. Daarnaast kan de jaarlijkse toevoeging aan de egalisatiereserve wegen worden verlaagd met € 96.000. Tot slot zijn er de laatste jaren ontvangen vergoedingen in het kader glasvezelaanleg toegevoegd aan de egalisatiereserve wegen. Deze is deels bedoeld voor herstel van de groenvoorzieningen. Voor 2025 kan hiervoor incidenteel € 167.000 ingezet worden vanuit de reserve als dekking, structureel komt dit tekort vanaf 2026 ten laste van het saldo.

Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte van Waterdunen zijn afspraken gemaakt met het Zeeuws Landschap. Deze kosten voor onderhoud en (toekomstige) vervangingsinvesteringen) komen ten laste van de gemeente en bedragen op basis van een beheerplan € 185.000 per jaar. Dit is € 56.000 meer dan geraamd.

Speelvoorzieningen
Er is een jaarlijks budget van € 31.000 voor het aanpassen van speelvoorzieningen, in samenspraak met omwonenden. Voor het organiseren van deze inspraak is ca. € 6.000 benodigd. Het deel dat bestemd is voor de toestellen wordt omgezet naar een verhoging van het investeringsbudget met € 20.000. Dit betekent een afschrijving van (€ 2.000). Het overige deel van het jaarlijks budget (€ 31.000 -/- € 6.000 -/- € 2.000 =) € 23.000 wordt toegevoegd aan het onderhoudsbudget voor de speelvoorzieningen.

Bedrijfsafval
Op basis van de realisatiecijfers van de afgelopen jaren is het noodzakelijk om het budget voor de afvoer van bedrijfsafval (waaronder ook groenafval sloten) structureel te verhogen met € 75.000. Dit is mede gevolg vanuit de werking van de DVO Groen.

Bedrijfsvoering
Belfort
We vinden het van belang dat ons Belfort breed inzetbaar en toegankelijk blijft. Naast de bestuurlijke vergaderingen heeft het een waardevolle culturele en representatieve waarde. Om alle activiteiten goed te kunnen faciliteren (huismeesterschap), versterken we de bemensing op dit punt. De jaarlijkse kosten zijn € 70.000.

Spaarverlof
De wettelijk verplichte voorziening spaarverlof is in 3 jaar tijd opgebouwd tot een stand per 31-12-2024 van € 1.079.000. Deze voorziening vertegenwoordigt de waarde van het opgebouwde spaarverlof van alle in dienst zijnde medewerkers, met als doel om eerder te kunnen stoppen bij het naderen van de pensioenleeftijd. Alhoewel de opbouw en aanwending niet exact (vooraf) te bepalen is, houden we vooralsnog rekening met een jaarlijkse toevoeging van € 250.000. Bij het opstellen van de jaarrekening wordt de exacte stand van de voorziening bepaald.

Overige afwijkingen (< € 50.000)

Er zijn diverse afwijkingen verwerkt met een impact van < € 50.000 op het begrotingssaldo. Voor 2025 betreft het een bedrag van € 297.000. De belangrijkste aanpassingen betreft:

- opstellen sportaccommodatiebeleid € 42.000 (incidenteel)
- onderhoud begraafplaatsen € 30.000 (structureel)
- Ontwikkelpad fiscale beheersing € 45.000 (2025 t/m 2027)
- Indexatie Wmo-begeleiding gemeenschappelijke voorzieningen € 47.000 (incidenteel)
- Bijdrage vorming Gem. Vervoerscentrale Zeeland € 18.000 (incidenteel)
- Uitwerken Westerscheldekustvisie Hoofdplaat € 20.000 (incidenteel)

Conform de financiële verordening worden deze hier verder niet toegelicht.

4. Financiële samenvatting

In onderstaande tabel is een samenvatting gemaakt van de financiële afwijkingen in deze Bestuursrapportage die van invloed zijn op het begrotingssaldo. Indien de afwijking budgettair neutraal is, is het bedrag € 0.

Onderwerp (bedragen x € 1.000) (-/- = afname saldo; + = toename saldo)	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Leges Burgerzaken	146	118	59	59	-
RUD Zeeland	-285	-301	-319	-337	-313
Correctie GGD begroting	73	73	73	73	73
ZEH Dividend	2.765				
Stelpost indexeringen	835	636	103	106	106
Stelpost Taakstelling sociaal domein	10	153	176	176	176
DVO Groen	-	-167	-167	-167	-167
Waterdunen	-56	-56	-56	-56	-56
Bedrijfsafval	-75	-75	-75	-75	-75
Bedrijfsvoering	-320	-322	-324	-327	-329
Overige afwijkingen (< € 50.000)	-320	-132	-145	-99	-97
Totaal	**2.773**	**-73**	**-675**	**-647**	**-682**

De 1e Bestuursrapportage 2025 leidt tot een totaalbedrag aan afwijkingen in 2025 van € 2.773.000 (positief). Voor de daarop volgende jaren heeft de 1e Bestuursrapportage 2025 negatieve effecten. Deze worden meegenomen in de bijstelling van het meerjarenperspectief in de Kadernota 2026-2029.

5. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van de gemeente is het vermogen om incidentele financiële risico's op te kunnen vangen en daarmee de gemeentelijke structurele taken te kunnen voortzetten. We bepalen het weerstandsvermogen door de relatie te leggen tussen de weerstandscapaciteit (de middelen die beschikbaar zijn om niet begrote kosten te dekken) en de risico's die we als gemeente lopen en waarvoor op onze balans geen voorzieningen zijn getroffen. Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de gemeentelijke begroting is. De conclusie betreffende het weerstandsvermogen van de gemeente Sluis is dat er voldoende vermogen is om de risico's af te dekken.

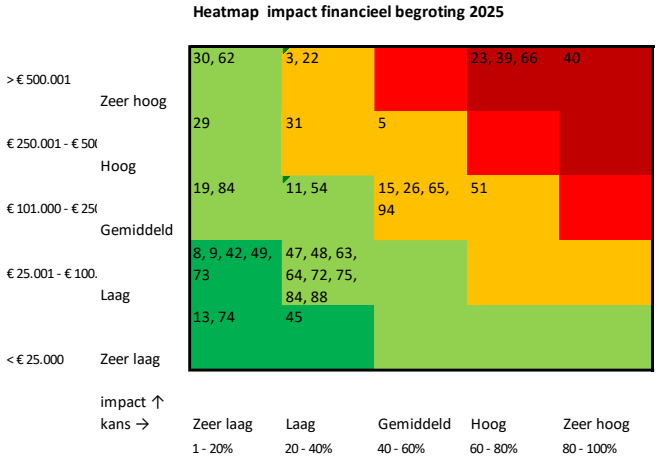
Risicomanagement

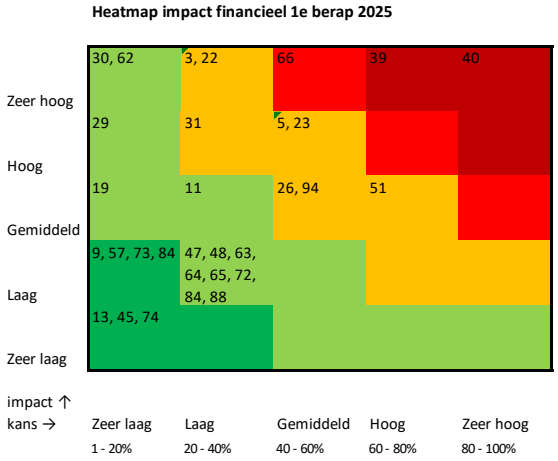
Onze gemeente heeft te maken met onder andere toenemende complexiteit en nieuwe taken zoals nieuwe wetgeving vanuit het Rijk maar ook de (grote) projecten die de gemeente wenst uit te voeren. Dit vraagt iets van bestuur en organisatie. Om deze reden is het belangrijk dat de gemeente beter leert omgaan met de onzekerheden die op ons pad komen en dat daarin bewuste keuzes gemaakt worden.

Voor een effectieve verankering van risicomanagement in de organisatie is goede communicatie van belang. Een inhoudelijke communicatie over de risico's vindt plaats als onderdeel van de P&C-cyclus. Door deze koppeling worden de risico's periodiek onder de aandacht gebracht.

Risico's

In de begroting 2025 hebben wij voor de potentiële financiële risico's een heatmap opgesteld. Hierin is duidelijk af te lezen welke risico's er in een bepaalde klassen zitten.
In onderstaand overzicht de heatmap zoals deze in de begroting 2025 is opgenomen en een gewijzigde heatmap voor de 1e Berap 2025.

Belangrijkste wijzigingen in de risico's.
(23 en 24) Ransomware aanval en datalek (samengevoegd onder nummer 23)
Beide risico's zijn middels een Cyberrisico analyse en een zeer uitgebreide benchmark gekwantificeerd en gekwalificeerd. Voor de gemeente Sluis zijn de kostencomponenten als gevolg van een datalek vastgesteld op 3,2 miljoen en de kosten als gevolg van een Ransomware aanval op 1,2 miljoen. Het risico is aanzienlijk verhoogd.

De kosten lopen nog steeds op tot € 5.400.00, waarvan door de recent afgesloten cyber verzekering 5 miljoen is afgedekt. De verzekering loopt 1,5 jaar via incidentele middelen. Daarna moet de jaarpremie worden opgenomen in de begroting als structurele last.

(66) Project Cadzand-Bad
Er bestond een onzekerheid met betrekking tot realisatie ontwikkelingen, met mogelijk gevolg dat investeringen (private ontwikkelingen) en de opwaardering van de badplaats Cadzand-Bad stil zouden komen te liggen. Gezien het positieve besluit van de raad met betrekking tot het beeldkwaliteit plan is het risico verminderd. Externe factoren spelen nog wel een rol, zoals de uitspraak van de Raad van Stat inzake de salderingsregeling stikstof.

Risicoprofiel

In de begroting 2025 werd het maximale effect van de aanwezige risico's becijferd op ongeveer € 15.795.000. Dit resulteerde in een benodigde weerstandscapaciteit van € 33.781.000.
In de periode tussen de begroting en de 1e Berap zijn de risico's door verschillende ontwikkelingen veranderd. Hierdoor komt het totaal van de risico's op € 10.770.000.

Weerstandscapaciteit

Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan de capaciteit aan geldmiddelen die de gemeente heeft om tegenvallers op te vangen. De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden.

In deze Bestuursrapportage gaan we voor de weerstandscapaciteit uit van de stand van reserves per 31 december 2024.

Wij achten deze weerstandscapaciteit van € 36.684.000 voldoende gelet op de aanwezige risico's en het hiermee gekwantificeerde bedrag van € 10.770.000